

TBMM

(S. Sayısı: 459)

Türkiye Cumhuriyeti Genelkurmay Başkanlığı ile Irak Cumhuriyeti Savunma Bakanlığı Arasında Askeri Alanda Eğitim, Teknik ve Bilimsel İş Birliği Mutabakat Muhtırasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışışleri Komisyonu Raporu (1/781)

Not: Tasarı; Başkanlıkça, tali olarak Millî Savunma Komisyonuna, esas olarak da Dışışleri Komisyonuna havale edilmiştir.

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

23/11/2009

Sayı: B.02.0.KKG.0.10/101-1736/4648

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışışleri Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığımıza arzı Bakanlar Kurulunca 16/11/2009 tarihinde kararlaştırılan “Türkiye Cumhuriyeti Genelkurmay Başkanlığı ile Irak Cumhuriyeti Savunma Bakanlığı Arasında Askeri Alanda Eğitim, Teknik ve Bilimsel İş Birliği Mutabakat Muhtırasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı” ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Recep Tayyip Erdoğan

Başbakan

GEREKÇE

Türkiye ve Irak arasındaki askeri ilişkilerin egemenlik, eşitlik ve karşılıklı çıkarlar temelinde geliştirilmesi ihtiyacından hareketle 9 Haziran 2009 tarihinde Ankara’da imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti Genelkurmay Başkanlığı ile Irak Cumhuriyeti Savunma Bakanlığı Arasında Askeri Alanda Eğitim, Teknik ve Bilimsel İş Birliği Mutabakat Muhtırası”, iki Ülke arasındaki askeri işbirliği faaliyetlerine ilişkin hukuki çerçeveyi oluşturma amacına dayanmaktadır.

Mutabakat Muhtırası, Ülkemiz ile Irak arasındaki askeri işbirliği alanlarının çeşitlendirilmesini öngörmektedir. Buna göre; askeri eğitim ve öğretim, kurumlar arası karşılıklı ziyaretler, tatbikatlara gözlemci düzeyinde katılım, savunma sanayi, askeri istihbarat, lojistik, askeri tıp, askeri tarih, arşiv ve müzecilik, muhabere, askeri hukuk, kartografi, hidrografi ve askeri coğrafya, askeri bilimsel ve teknolojik araştırmalar, sosyal sportif ve kültürel etkinlikler, personel değişimi, teşkilat yapısı ve personel yönetimi ile Taraflarca belirlenecek diğer alan ve biçimlerde işbirliğinin güçlendirilmesi amaçlanmaktadır.

Mutabakat Muhtırası, belirtilen alanlarda gerçekleştirilecek işbirliği faaliyetleriyle ilgili esaslar, idari, hukuki ve mali hususlar, sağlık hizmetleri ve gümrük işlemleri gibi konularda düzenlemeler içermektedir. Öngörülen işbirliği alanlarında yapılacak faaliyetlere ilişkin ayrıntılar, bu Mutabakat Muhtırasına atfen akdedilecek uygulama anlaşmalarıyla düzenlenecektir.

Dışışleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Dışışleri Komisyonu

Esas No.: 1/781

30 Aralık 2009

Karar No.: 28

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışışleri Bakanlığı tarafından hazırlanarak Bakanlar Kurulunca 23/11/2009 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça 1/12/2009 tarihinde tali komisyon olarak Milli Savunma Komisyonuna, esas komisyon olarak da Komisyonumuza havale edilen “Türkiye Cumhuriyeti Genelkurmay Başkanlığı ile Irak Cumhuriyeti Savunma Bakanlığı Arasında Askeri Alanda Eğitim, Teknik ve Bilimsel İş Birliği Mutabakat Muhtırasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı” Komisyonumuzun 23/12/2009 tarihli 6 ncı toplantısında Dışışleri Bakanlığı ile Milli Savunma Bakanlığı temsilcilerinin de katılımlarıyla görüşülmüştür.

Tasarı ve gerekçesi incelendiğinde Mutabakat Muhtırası ile;

- Askeri işbirliği alanları,
 - Mutabakat Muhtırasının uygulanmasında yetkili olacak makamlar,
 - Mutabakat Muhtırası kapsamında elde edilecek gizlilik dereceli bilgilerin korunması,
 - Mutabakat Muhtırası kapsamında diğer ülkede bulunacak askeri personele ve yakınlarına ilişkin yargı yetkisi,
 - Mutabakat Muhtırası kapsamında diğer ülkede bulunacak askeri personel ve ailesine verilecek sağlık hizmetleri,
 - Mutabakat Muhtırasının yürürlük tarihi ve geçerlilik süresi,
- gibi konularda düzenlemeler öngörülmüştür.

Komisyonumuzda Tasarının tümü üzerinde yapılan görüşmelerde;

- Irak’taki güvenlik problemi nedeniyle, iki ülke askeri makamları tarafından imzalanmış bulunan bu Mutabakat Muhtırasının önem taşıdığı,
 - Başta komşu ülkeler olmak üzere, Türkiye’nin ilişkilerini ileri düzeye götürmek istediği ülkelerle buna benzer askeri anlaşmalar imzalandığı,
- ifade edilmiştir.

Tasarının tümü üzerindeki görüşmelerin ardından Tasarı ve gerekçesi Komisyonumuzca benimsenerek maddelerin görüşülmesine geçilmiştir.

Tasarının 1 inci, 2 nci, 3 üncü maddeleri ile tümü aynen ve oybirliğiyle kabul edilmiştir.

Komisyon üyelerinden Kırşehir Milletvekili Abdullah Çalışkan ve Sakarya Milletvekili Şaban Dişli’nin Komisyon raporu üzerine özel sözcüler olarak atanması Komisyon tarafından kabul edilmiştir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi

(S. Sayısı: 459)

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Kâtip
<i>H. Murat Mercan</i>	<i>Mehmet Ceylan</i>	<i>Mehmet Çerçi</i>
Eskişehir	Karabük	Manisa
Üye	Üye	Üye
<i>Fevzi Şanverdi</i>	<i>Canan Kalsın</i>	<i>Abdullah Çalışkan</i>
Hatay	İstanbul	Kırşehir
		(Bu Raporun Özel Sözcüsü)
Üye	Üye	Üye
<i>Hüseyin Tuğcu</i>	<i>Mehmet Şahin</i>	<i>Metin Ergun</i>
Kütahya	Malatya	Muğla
	Üye	Üye
	<i>Şaban Dişli</i>	<i>Necip Taylan</i>
	Sakarya	Tekirdağ
	(Bu Raporun Özel Sözcüsü)	

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ GENELKURMAY
BAŞKANLIĞI İLE IRAK CUMHURİYETİ
SAVUNMA BAKANLIĞI ARASINDA
ASKERİ ALANDA EĞİTİM, TEKNİK VE
BİLİMSEL İŞ BİRLİĞİ MUTABAKAT
MUHTIRASININ ONAYLANMASININ
UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN
TASARISI**

MADDE 1- (1) 9 Haziran 2009 tarihinde Ankara’da imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti Genelkurmay Başkanlığı ile Irak Cumhuriyeti Savunma Bakanlığı Arasında Askeri Alanda Eğitim, Teknik ve Bilimsel İş Birliği Mutabakat Muhtırası”nın onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Recep Tayyip Erdoğan
Başbakan

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

C. Çiçek

Devlet Bakanı

M. Aydın

Devlet Bakanı

M. Z. Çağlayan

Devlet Bakanı

S. A. Kavaç

Millî Savunma Bakanı

M. V. Gönül

Maliye Bakanı

M. Şimşek

Sağlık Bakanı

R. Akdağ

Çalışma ve Sos. Güv. Bakanı

Ö. Dinçer

Kültür ve Turizm Bakanı

E. Günay

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

B. Arınç

Devlet Bakanı

H. Yazıcı

Devlet Bakanı

F. Çelik

Devlet Bakanı V.

M. Şimşek

İçişleri Bakanı

B. Atalay

Millî Eğitim Bakanı

N. Çubukçu

Ulaştırma Bakanı

B. Yıldırım

Sanayi ve Ticaret Bakanı V.

F. N. Özak

DİŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ GENELKURMAY
BAŞKANLIĞI İLE IRAK CUMHURİYETİ
SAVUNMA BAKANLIĞI ARASINDA
ASKERİ ALANDA EĞİTİM, TEKNİK VE
BİLİMSEL İŞ BİRLİĞİ MUTABAKAT
MUHTIRASININ ONAYLANMASININ
UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN
TASARISI**

MADDE 1- Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2- Tasarının 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3- Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

A. Babacan

Devlet Bakanı

F. N. Özak

Devlet Bakanı

E. Bağış

Adalet Bakanı

S. Ergin

Dışişleri Bakanı V.

M. Aydın

Bayındırlık ve İskân Bakanı

M. Demir

Tarım ve Köyişleri Bakanı

M. M. Eker

En. ve Tab. Kay. Bakanı

T. Yıldız

Çevre ve Orman Bakanı

V. Eroğlu

TÜRKİYE CUMHURİYETİ GENELKURMAY BAŞKANLIĞI
İLE
IRAK CUMHURİYETİ SAVUNMA BAKANLIĞI
ARASINDA
ASKERİ ALANDA EĞİTİM, TEKNİK VE
BİLİMSEL İŞ BİRLİĞİ
MUTABAKAT MUHTIRASI

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ GENELKURMAY BAŞKANLIĞI İLE IRAK CUMHURİYETİ SAVUNMA
BAKANLIĞI ARASINDA ASKERİ ALANDA EĞİTİM, TEKNİK VE BİLİMSEL İŞ BİRLİĞİ
MUTABAKAT MUHTIRASI**

Türkiye Cumhuriyeti Genelkurmay Başkanlığı ile Irak Cumhuriyeti Savunma Bakanlığı (Bundan böyle "Taraf(lar)" olarak anılacaktır.

Tarafların, Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'nin amaç ve ilkelerine bağlılıklarını teyit ederek,

Tarafların egemenliği, eşitlik ilkeleri ve karşılıklı saygı temelinde çeşitli askeri alanlarda iş birliğinin, iki ülkenin ortak menfaatlerine ve ekonomik verimliliğine katkıda bulunacağını vurgulayarak,

İki devlet arasındaki mevcut dostane ilişkilerin, ulusal mevzuat, uluslararası kurallar ve Anlaşmalara uygun olarak geliştirilmesi ihtiyacını vurgulayarak,

Aşağıdaki hususlarda anlaşmaya varmışlardır:

**MADDE I
AMAÇ**

Bu Mutabakat Muhtırası; Madde IV'te belirtilen alanlar ile işbu Mutabakat Muhtırasına dayanılarak yapılacak Uygulama Mutabakat Muhtıraları, Protokoller, Mutabakat Muhtıraları ve diğer Teknik Düzenlemeler ile belirlenecek diğer alanlarda personel, malzeme, teçhizat, bilgi ve tecrübe mübadelesine uygulanacaktır.

**MADDE II
KAPSAM**

Bu Mutabakat Muhtırası; Madde-IV'de belirtilen alanlarda ve bu Muhtıraya dayanılarak yapılacak tamamlayıcı anlaşmalar ile uygulama anlaşmaları, mutabakat muhtıraları, protokoller ve diğer anlaşmalar ile belirlenecek diğer alanlarda personel, malzeme, teçhizat, bilgi ve tecrübe mübadelesini kapsamaktadır.

**MADDE III
TANIMLAR**

Bu Anlaşmada kullanılan terimler aşağıdaki anlamdadır:

1. **Gönderen Devlet;** Bu Mutabakat Muhtırasının amaçları için Kabul Eden Devlete personel, malzeme ve teçhizat Gönderen Devleti ifade eder.
2. **Kabul Eden Devlet;** Bu Mutabakat Muhtırasının uygulanması amacıyla topraklarında Gönderen Devletin personel, malzeme ve teçhizatı bulunan Devleti ifade eder.
3. **Misafir Personel;** Tarafların, bu Mutabakat Muhtırasının amaçları için diğer taraf ülkesinde bulundurdıkları asker/sivil görevlileri ifade eder.
4. **Bakmakla Yükümlü Olunan Aile Bireyleri;** Misafir Personelin kendi ulusal mevzuatına göre bakmakla yükümlü olduğu eş ve çocuklarını ifade eder.
5. **Kıdemli Personel;** Bu Mutabakat Muhtırası kapsamında gönderilen Askeri/Sivil grubun faaliyetlerine nezaret eden, Gönderen Devletin kendi mevzuatına uygun olarak atanmış, Misafir personel arasındaki en kıdemli personeli ifade eder.
6. **İş Birliği;** Bu Mutabakat Muhtırası çerçevesinde, her iki Tarafın ulusal mevzuatlarına göre belirlenmiş konularda mütakabiliyet esaslarına dayalı faaliyetleri ifade eder.

MADDE IV ASKERİ İŞ BİRLİĞİ ALANLARI

Taraflar arasında iş birliği aşağıdaki alanları kapsayabilir:

1. Askeri eğitim ve öğretim alanında iş birliği,
2. Askeri kurumları arasında iş birliği ve temas ziyaretleri,
3. Tatbikatlara gözlemci gönderilmesi,
4. Savunma sanayi alanında iş birliği,
5. Silahlı Kuvvetler arasında iş birliği,
6. Silahlı kuvvetlerin teşkilat yapısı, askeri birliklerin yapısı ve teçhizatı, personel yönetimi,
7. Askeri istihbarat alanında iş birliği,
8. Lojistik ve lojistik sistemler alanında iş birliği,
9. Askeri tıp ve sağlık hizmetleri alanında iş birliği,
10. Askeri tarih, askeri arşiv, askeri yayın ve müzecilik alanında iş birliği,
11. Muhabere, elektronik ve bilgi sistemleri alanında iş birliği,
12. Askeri hukuk sistemi konusunda bilgi mübadelesi,
13. Kartografi, hidrografi ve askerî coğrafya alanında iş birliği,
14. Mesleki gelişim amaçlı personel mübadelesi,
15. Askerî bilimsel ve teknolojik araştırmalar konusunda iş birliği,
16. Sosyal, sportif ve kültürel amaçlı etkinlikler,
17. Taraflarca karşılıklı olarak belirlenecek diğer alanlar.

MADDE V UYGULAMA VE İŞ BİRLİĞİ ESASLARI

1. İş birliği, Tarafların kararına uygun olarak aşağıdaki şekillerde gerçekleştirilebilir:
 - a. Savunma Bakanları, Genelkurmay Başkanları ve onların yardımcıları veya taraflarca yetkilendirilen diğer görevlilerin toplantı ve ziyaretleri;
 - b. Her iki tarafın uzmanları arasında çeşitli faaliyet alanlarında tecrübe mübadelesi;
 - c. Askerî birlik karargâh ve kurumlarda ücretli/ücretsiz veya tenzilatlı olarak icra edilecek kurslar ve eğitimler;
 - d. Benzer askeri kuruluşlar arasında temaslar;
 - e. Müşterek müzakerelerin, istişarelerin, toplantıların, derslerin, sempozyumların ve konferansların düzenlenmesi;
 - f. Fiilî atış eğitimlerini de içerecek şekilde tatbikatlara fiilî katılım, anılan tatbikatlara gözlemci statüsünde iştirak ve geçiş eğitimleri/liman ziyaretleri icrası, müşterek tatbikatların icrası ve manevra ve talimlere askerî gözlemcilerin iştiraki için davetiye gönderilmesi;
 - g. Bilgi ve eğitim malzemeleri mübadelesi;
 - h. Hibe veya bedeli karşılığı lojistik destek ve envanterinden mühimmat, malzeme ve hizmet mübadelesi;
2. Uygulama doğrultusunda, detayları Taraflarca müştereken kararlaştırılacak, bu Mutabakat Muhtırasına uygun tamamlayıcı uygulama anlaşmaları, mutabakat muhtıraları, protokoller ve düzenlemeler yapılabilecektir.

MADDE VI
YETKİLİ MAKAMLAR VE YILLIK UYGULAMA PLANI

1. Bu Mutabakat Muhtırasının uygulanmasına ilişkin yetkili makamlar :
Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti adına : Türkiye Cumhuriyeti Genelkurmay Başkanlığı,
Irak Cumhuriyeti Hükümeti adına : Irak Cumhuriyeti Savunma Bakanlığı.
2. Taraflar, İş birliği yapacakları bu Mutabakat Muhtırasının uygulanmasına ilişkin detayları, anlaşmaların, mutabakat muhtıralarının, protokollerin ve diğer teknik düzenlemelerin uygulanması vasıtasıyla belirleyeceklerdir.
3. Taraflar, bu Mutabakat Muhtırasının uygulanmasına yönelik müşterek faaliyetlere ait Yıllık Uygulama Planı hazırlayacaklardır. Müşterek faaliyetlere ait Yıllık Uygulama Planı, icra edilecek faaliyetin adını, kapsamını, gerçekleştirme biçimini, zamanını, yerini, icra edecek kurumları, mali hususları ve diğer ayrıntıları içerecektir.
4. İş birliği, Tarafların karşılıklı çıkar ve ihtiyaçları göz önünde bulundurularak mütekabiliyet esasına göre gerçekleştirilecektir.
5. Bu Mutabakat Muhtırasına, diğer Anlaşmalar veya Protokoller uyarınca tarafların birbirlerine hibe veya bedeli mukabili verecekleri veya ortak üretecekleri araç, gereç, malzeme, teknik bilgi ve dokümanlar önceden karşılıklı mutabakat sağlanmadan üçüncü bir ülkeye devredilmeyecektir.
6. Taraflar arasındaki İş birliği, Yıllık Uygulama Planında yer alan her seviyede yapılacak karşılıklı ziyaretler ile kuvvetlendirilecektir.

MADDE VII
GİZLİLİK DERECELİ BİLGİ VE MALZEMENİN GÜVENLİĞİ

1. Bu Mutabakat Muhtırası uyarınca gizlilik dereceli tüm bilgiler, belgeler, maddi ve fikrî mülkiyet hakları ile tedarik edilen veya üretilen askerî teçhizat, Taraflarca yapılacak müteakip anlaşmalara uygun olarak amaçları doğrultusunda muhafaza edilecek, ele alınacak, kullanılacak, oluşturulacak, mübadele edilecek, iletilecek ve kullanılacaktır.
2. Her bir Taraf, karşılıklı olarak aynı gizlilik derecesi vererek, diğer Tarafça bu Mutabakat Muhtırası uyarınca mübadele edilen veya temin edilen gizlilik dereceli bilgi ve malzemeyi koruyacak ve muhafaza edecektir.
3. Bir Tarafça diğer Taraftan alınan bilgi ve malzemeler, diğer Taraf çıkarları aleyhinde kullanılamaz.
4. Gizlilik dereceli bilgi ve malzeme; ancak bu bilgileri yayımlayan/gönderen Tarafın önceden yazılı izni alınarak, üçüncü taraflara ifşa edilebilir.
5. Gizlilik dereceli bilgi ve malzemeler, sadece hükümet kanallarıyla veya tarafların Atanmış Güvenlik Yetkililerinin onaylı kanalları vasıtasıyla iletilecektir. Bu bilgilerin gizlilik derecesi, bilgiyi hazırlayan tarafça belirlenecektir.
6. Tarafların Mutabakat Muhtırasının yürürlükten kalkmasından sonra da gizlilik dereceli bilgilerin korunmasına ve gizlilik derecesinin kaldırılmasının önlenmesine ilişkin sorumlulukları devam edecektir.
7. Taraflar, İş birliği alanları ile ilgili faaliyetlerde patentler, telif hakları, faydalı modeller ve ticari sırlara ilişkin haklara riayet edecektir.
8. Mutabakat Muhtırası kapsamında bilgi ve malzeme mübadelesi ve bunların korunması konusunda özel gizlilik dereceli bilgi ve malzemenin korunması ve mübadelesine ilişkin başka anlaşmalar ayrı olarak imzalanabilir.

MADDE VIII HUKUKİ HUSUSLAR

1. Misafir Personel ile Bakmakla Yüklü Oldukları Aile Bireyleri; giriş, ikamet ve çıkış dahil, Kabul Eden Devlet ülkesinde bulundukları sürede Kabul Eden Devletin yasalarına ve yürürlükteki diğer mevzuatına tabi olacaklar ve yargı yetkisi Kabul Eden Devlete ait olacaktır. Yargı hakkının doğduğu hallerde, hüküm içeriği Gönderen Devletin kanunlarında bulunmayan bir cezayı öngörüyorsa her iki ülke kanunlarında yer alan veya uygun olan bir ceza türü verilecektir.
2. Kabul Eden Devlet, Misafir Personel ve Bakmakla Yüklü Oldukları Aile Bireylerinin tutuklanması halinde Gönderen Devleti derhal durumdan haberdar edecektir.
3. Misafir Personel veya Bakmakla Yüklü Oldukları Aile Bireylerinden herhangi birinin Kabul Eden Devlet tarafınca kovuşturulması veya yargılanması durumunda bu kişi Kabul Eden Devlet vatandaşlarına sağlananlardan az olmamak koşulu ile genel olarak kabul edilmiş hukuki korumadan istifade etme hakkına sahip olacaktır.
4. Kabul Eden Devletin kanunlarını ihlal ettikleri takdirde, Misafir Personelin faaliyetlerine son verilebilecektir.
5. Misafir Personel üzerinde, Kabul Eden Devletin toprakları içerisinde, disiplin yargı yetkisini uygulama yetkisine sadece Gönderen Devlet haiz olacaktır. Ancak Kabul eden Devlet yetkili askerî makamları görevle ilgili konularda emrindeki Misafir Personele görevin veya vazifenin gerektirdiği emirleri verebilecektir.
6. Gönderen Devletin Kıdemli personeline, kendi askeri yasaları ve disiplin yasalarının hükümleri uyarınca, personeline disiplin tedbirlerini uygulama yetkisi verilmiştir.

MADDE IX TAZMİNAT TALEPLERİ

1. Bu Mutabakat Muhtırası kapsamındaki faaliyetlerin icrası esnasında, kişilere, mallara ve çevreye verilen zarar ve ziyan (ağır ihmal ve kasıt olsun veya olmasın) konusunda üçüncü taraf tazminatları dahil Kabul Eden Devletin hukuki mevzuatı geçerli olacaktır. Taraflar ortaya çıkan durumun ağır kusur veya kasıttan kaynaklanıp kaynaklanmadığını müştereken belirleyecektir.
2. Taraflardan her biri, bu Mutabakat Muhtırası kapsamındaki faaliyetlerin icrası esnasında personelinin yaralanması veya ölümü halinde kast veya ağır kusur bulunmadıkça diğer Tarafa tazminat talep etmeyecektir.
3. Taraflardan her biri mallara ve çevreye verilen zarar veya ziyanın kasten veya ağır kusurdan kaynaklandığı durumlar hariç diğer Tarafa yönelteceği tüm tazminat taleplerinden vazgeçecektir.

MADDE X İDARİ HUSUSLAR

1. Misafir Personel ve bakmakla yükümlü olunan aile bireyleri, diplomatik dokunulmazlık imtiyazlarına sahip olmayacaktır.
2. Taraflarca karşılıklı olarak başka şekilde kararlaştırılmadığı sürece, Kabul Eden Devlet; Misafir Personele bu Mutabakat Muhtırasında veya daha sonra yapılacak anlaşmalarda ya da diğer düzenlemelerde belirtilen görevlerden başka görevler vermeyecektir.
3. Misafir Personel görev yerlerinde kendi silahlı kuvvetlerinin rütbe işaretlerini ve millî üniformalarını giyeceklerdir.
4. Gönderen Devlet, gerekli gördüğünde personelinin geri çağırma hakkına sahiptir. Kabul Eden Devlet, geri çağırılan personelin dönüşü için gerekli tedbirleri alacaktır.

5. Tüm Misafir Askerî Personel ve Bakmakla Yükümlü Oldukları Aile Bireyleri, orduevleri ve askerî kantinlerden Kabul Eden Devletin yürürlükteki mevzuatı doğrultusunda yararlanabilirler.
6. Misafir Personelin veya Bakmakla Yükümlü Oldukları Aile Bireylerinden herhangi birinin ölmesi durumunda, Kabul Eden Devlet, Gönderen Devleti durumdan haberdar edecek, ölen kişinin cenazesini kendi toprakları içindeki en yakın uluslararası hava alanına nakledecek ve cenaze havalimanından ülkesine nakledinceye kadar sıhhi koruma dâhil gerekli diğer nakil tedbirlerini alacaktır.
7. Misafir Personel çevreye zarar verecek faaliyetlerden kaçınacak ve çevre kirliliğinin önlenmesine azami dikkat edecek ve bu konuda Kabul Eden Devlet mevzuatına uyacaktır.

MADDE XI SAĞLIK HİZMETLERİ

1. Misafir personel, bu Mutabakat Muhtırasına uygun olarak gerekli faaliyetleri gerçekleştirebilecek ölçüde sağlık bakımından uygun olacaktırlar.
2. Misafir Personel ve Bakmakla Yükümlü Oldukları Aile Bireyleri, Kabul Eden Devlet askerî hastanelerinde ücretsiz olarak Kabul Eden Devletin kendi askerî personel ve bakmakla yükümlü olunan aile bireyleri ile eşit şartlarda muayene, ilkyardım ve acil dış bakımı imkanlarından yararlanacaktır.
3. Bu Mutabakat Muhtırasından sonra yapılacak sağlık ile ilgili alt anlaşmalarda aksine bir hüküm olmadıkça, diş protezi, görsel, işitsel ve diğer yardımcı aletlerin kullanımını gerektiren sağlık hizmetleri, ücretsiz sağlık hizmetlerinin dışında tutulacak ve uzun süreli tedavi, ilaç ve diğer her türlü sağlık hizmetleri için yapılan harcamalar ile hastalanan kişinin ülkesine gönderilme masrafları Gönderen Devlet tarafından ödenecektir.
4. Sivil kurumlarca sağlanan sağlık hizmetlerine ilişkin her türlü gider personelin kendisi tarafından ödenecektir.

MADDE XII MALİ HUSUSLAR

1. Bu Mutabakat Muhtırasının kapsamında bulunan iş birliği faaliyetlerinin icrası maksadıyla görevlendirilen Misafir Personele ilişkin özlük hakları, ücret ve mali yükümlülükler, Gönderen Devlet tarafından karşılanacaktır.
2. Kabul Eden Devlet, askerî eğitim gören personele ilişkin eğitim ödemelerinin ücretli/ücretsiz veya tenzilatlı olmasına karar verecektir.
3. Askerî Personel, Kabul Eden Devleti terk ederken kendinin ve Bakmakla Yükümlü Olunan Aile Bireylerinin borçlarını tasfiye etmelidir.
4. Misafir Personel ve Bakmakla Yükümlü Oldukları Aile Bireyleri, giriş, kalış ve çıkış süresince, Kabul Eden Devletin yürürlükteki vergi mevzuatına tabi olacaktırlar.
5. Gönderen Devlet, ödemeleri, Taraflarca belirlenecek tarihten itibaren 30 gün içerisinde Kabul Eden Devletin bildirdiği banka hesabına yatıracaktır.

MADDE XIII GÜMRÜK VE PASAPORT İŞLEMLERİ

1. Misafir personel ile bakmakla yükümlü oldukları aile bireyleri, Kabul Eden Devletin toprakları içerisinde, yabancılara ikamet ve seyahatleri hakkındaki mevzuatına tabi olacaktır.
2. Misafir personel ile bakmakla yükümlü oldukları aile bireyleri, Kabul Eden Devletin ülkesine giriş ve çıkışlarda bu ülkenin gümrük ile ilgili mevzuatına tabi olacaktır. Ancak, Kabul Eden Devlet, kendi mevzuatı çerçevesinde mümkün olan idari kolaylıkları sağlayacaktır.

MADDE XIV TARAFLARIN DİĞER ULUSLARARASI ANLAŞMALARDAN DOĞAN TAAHHÜTLERİ

Bu Mutabakat Muhtırasının hükümleri, Tarafların diğer uluslararası anlaşmalardan doğan taahhütlerini etkilemeyecek ve diğer devletlerin çıkarlarına, güvenliklerine ve egemenliğine karşı kullanılmayacaktır.

MADDE XV UYUŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜLMESİ

1. Bu Mutabakat Muhtırasının uygulanmasından veya yorumlanmasından doğan uyuşmazlıklar taraflar arasında en alt düzeyde istişare ve görüşmeler yoluyla çözülecek ve çözüm için herhangi bir ulusal, uluslararası mahkemeye veya üçüncü tarafa başvurulmayacaktır.
2. Uyuşmazlık Taraflara intikal ettikten sonra 60 gün içinde çözümlenemezse konu Taraflarca ele alınarak 30 gün içinde görüşmelere başlanacaktır. Müteakip 60 gün içinde sonuç alınamadığı takdirde Taraflardan her biri 90 gün önceden yazılı bildirimde bulunmak suretiyle bu Mutabakat Muhtırasını sona erdirebilecektir.

MADDE XVI TADİL VE GÖZDEN GEÇİRME

Taraflardan her biri gerektiğinde yazılı olarak bu Mutabakat Muhtırasının değiştirilmesi veya gözden geçirilmesini önerebilecektir. Görüşmeler yazılı bildirimin yapıldığı tarihten itibaren 30 gün içerisinde görüşmeler başlayacaktır. Yapılan görüşmelerde 60 gün içerisinde bir sonuca varılamaz ise, Taraflardan her biri 90 günlük yazılı bir ön bildirim ile bu Mutabakat Muhtırasını sona erdirebilecektir. Üzerinde mutabık kalınan tadil ve değişiklikler, işbu Mutabakat Muhtırasının yürürlüğe girmesi hususunu düzenleyen XVIII inci maddedeki hüküm uyarınca yürürlüğe girecektir.

MADDE XVII YÜRÜRLÜK SÜRESİ VE SONA ERDİRME

1. Bu Mutabakat Muhtırasının yürürlük süresi 5 yıldır.
2. Taraflardan biri diğer tarafa Mutabakat Muhtırasının yürürlük süresinin bitiminden 90 gün önce yazılı olarak sona erdirmeye bildiriminde bulunmadığı takdirde, bu Mutabakat Muhtırasının yürürlük süresi otomatik olarak birer (1) yıl süre ile uzatılmış kabul edilecektir.
3. Taraflardan biri, diğer tarafın bu Mutabakat Muhtırasının hükümlerine uymadığı veya uyamadığı sonucuna vardığı takdirde, görüşme önerisinde bulunabilecektir. Bu görüşmeler yazılı ön bildirimin alındığı tarihten itibaren en geç 30 gün içinde başlayacaktır. Müteakip 60 gün içinde görüşmelerde bir sonuca varılamazsa, Taraflardan herhangi biri, 90 günlük bir yazılı bildirim ile bu Mutabakat Muhtırasını sona erdirebilecektir.
4. Bu Mutabakat Muhtırasının sona ermesi devam eden programlar ve faaliyetleri etkilemeyecektir.

**MADDE XVIII
ONAY VE YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ**

Bu Mutabakat Muhtırası, Taraflardan birinin diğer tarafa bu Muhtıranın yürürlüğe girmesi için kendi iç usullerinin yerine getirildiğini bildiren, son yazılı bildirim tarihinde, yürürlüğe girecektir.

**MADDE XIX
METİN VE İMZA**

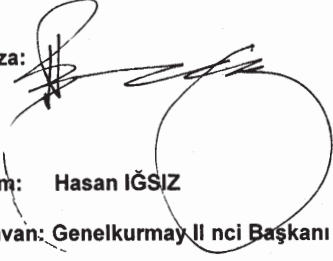
İşbu Mutabakat Muhtırası, 09 Haziran 2009 tarihinde, Ankara/Türkiye’de Türkçe, Arapça ve İngilizce dillerinde, her biri eşit derecede geçerli olmak üzere, ikişer asıl nüsha olarak tanzim edilmiştir. İhtilaf halinde, İngilizce metin geçerli olacaktır.

BU HÜKÜMLER MUVACEHESİNDE, bu Mutabakat Muhtırası kendi Hükümetlerince tam olarak yetkilendirilmiş, aşağıda imzaları bulunanlar tarafından imzalanmıştır.

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ GENELKURMAY
BAŞKANLIĞI ADINA**

**IRAK CUMHURİYETİ SAVUNMA
BAKANLIĞI ADINA**

İmza:

İsim: Hasan İGŞİZ

Unvan: Genelkurmay II nci Başkanı

İmza:

İsim: Nasier ABADI

Unvan: Irak Silahlı Kuvvetleri Genelkurmay
Başkanı Yardımcısı

